

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 lutego 2016 r.

Pozycja 90

POSTANOWIENIE

z dnia 9 września 2015 r.

Sygn. akt Ts 200/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Leon Kieres,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej R.R. w sprawie zgodności:

art. 394¹ § 2 i art. 394² § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

- 1) odrzucić wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej,
- 2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

We wniosku złożonym 22 maja 2015 r. (data nadania) R.R. (dalej: skarżący) zwrócił się o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej i powołał się na zaświadczenie lekarskie stwierdzające niezdolność do pracy w dniach od 15 do 18 maja 2015 r. Do wniosku dołączył skargę konstytucyjną, w której wystąpił o zbadanie zgodności: po pierwsze, art. 394¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.), w zakresie, w jakim ogranicza on prawo zaskarżenia postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej; po drugie, art. 394² § 1 k.p.c., w zakresie, w jakim nie wymienia on wśród podlegających zaskarżeniu postanowień sądu II instancji postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 w zw. z art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 2 Konstytucji.

Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Skarżący wniósł o ustalenie nieistnienia po jego stronie obowiązku zwrotu świadczenia pieniężnego w kwocie 59 784,24 zł, przyznanego tytułem pomocy finansowej udzielonej funkcjonariuszowi służby więziennej na uzyskanie lokalu mieszkalnego. Wyrokiem z grudnia 2013 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił w całości powództwo. Wyrokiem z kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Ś. oddalił apelację skarżącego. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczono pełnomocnikowi skarżącego 12 maja 2014 r. Pełnomocnik wniósł skargę kasacyjną 9 września 2014 r., wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do jej złożenia. Postanowieniem z września 2014 r. Sąd Okręgowy w Ś. oddalił wniosek o przywrócenie terminu i odrzucił skargę kasacyjną. Skarżący zaskarżył to postanowienie w całości. Sąd Najwyższy postanowieniem ze

stycznia 2015 r. odrzucił zażalenie w części zaskarżającej postanowienie oddalające wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej, a w pozostałej części zażalenie oddalił. Sąd Najwyższy podkreślił, że zgodnie z orzecznictwem sądowym postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie i w związku z tym nie przysługuje na nie zażalenie na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. Jak wskazał Sąd Najwyższy, zaskarżalne jest postanowienie o odrzuceniu środka zaskarżenia i w ramach kwestionowania tego rozstrzygnięcia można złożyć wniosek o poddanie – na podstawie art. 380 k.p.c. – kontroli pośredniej postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia tego środka zaskarżenia. Sąd Najwyższy stwierdził, że wniosek taki nie został sformułowany przez profesjonalnego pełnomocnika, który wniósł zażalenie.

Zdaniem skarżącego w sytuacji, w której sąd II instancji rozstrzyga jakąś kwestię po raz pierwszy, wydane orzeczenie powinno – zgodnie z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji – podlegać kontroli instancyjnej w każdym przypadku. Jak podkreśla skarżący, wyłączenie kontroli instancyjnej zamknęło mu drogę do sądu (art. 77 ust. 2 Konstytucji). Zdaniem skarżącego niezgodne z Konstytucją jest przyjęcie, że postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu jest postanowieniem wпадkowym (niemającym charakteru orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie) i nie przysługuje na nie zażalenie na podstawie 394¹ § 2 k.p.c. Skarżący uważa, że nie można uznać tego postanowienia za wyłącznie formalne, ponieważ zamyka ono drogę do weryfikacji merytorycznego rozstrzygnięcia przez SN. „Z ostrożności procesowej” skarżący wniósł o zbadanie zgodności z Konstytucją także art. 394² § 1 k.p.c., który wśród zaskarżalnych postanowień wпадkowych sądu II instancji nie wymienia postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej.

Skarżący wniósł także o wydanie postanowienia tymczasowego wstrzymującego wykonanie wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z kwietnia 2014 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać wiele przesłanek dopuszczalności jej merytorycznego rozpoznania, które zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji i doprecyzowane w art. 46–48 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji skarga konstytucyjna jest więc dopuszczalna tylko wtedy, gdy są spełnione łącznie następujące przesłanki. Po pierwsze, zaskarżony przepis jest podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący uprawdopodobnił naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze. Po trzecie, źródłem naruszenia jest normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia został określony przez samego skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. W myśl art. 46 ust. 1 ustawy o TK skarga konstytucyjna może być wniesiona po wyczerpaniu drogi prawnej, o ile droga ta jest przewidziana, w ciągu trzech miesięcy od doręczenia skarżącemu prawomocnego wyroku, ostatecznej decyzji lub innego ostatecznego rozstrzygnięcia. Gdy skarga konstytucyjna nie spełnia warunków formalnych, a także gdy jest oczywiście bezzasadna, gdy jej braki nie zostały uzupełnione w określonym terminie lub gdy występują przesłanki, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 1 lub 3 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu. Wstępne rozpoznanie służy bowiem wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia.

Trybunał stwierdza, że złożona skarga nie spełnia warunków formalnych, co uniemożliwia nadanie jej dalszego biegu. Skarżący nie dochował bowiem trzymiesięcznego

terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej, o którym mowa w art. 46 ust. 1 ustawy o TK. Bieg terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej w rozpatrywanej sprawie rozpoczął się 16 lutego 2015 r. i upłynął 16 maja 2015 r. Skarga została wniesiona 22 maja 2015 r., a zatem po terminie. Zgodnie z utrwaloną linią orzecniczą Trybunału trzymiesięczny termin do wniesienia skargi konstytucyjnej jest terminem materialnoprawnym, niepodlegającym przywróceniu (zob. m.in. postanowienia TK z: 4 kwietnia 2014 r. i 25 czerwca 2014 r., Ts 5/14, OTK ZU nr 3/B/2014, poz. 245 i 246). W razie jego upływu uprawnienie skarżącego do wniesienia skargi konstytucyjnej wygasa. Złożony przez skarżącego wniosek o przywrócenie terminu nie może więc wywołać pożądanego przez skarżącego skutku.

Trybunał przypomina, że wprawdzie na podstawie art. 20 ustawy o TK w sprawach nieuregulowanych w tej ustawie do postępowania przed TK stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c., jednakże odpowiednie stosowanie przepisów oznacza, że niektóre z tych unormowań w ogóle nie znajdują zastosowania – bądź z uwagi na odmienną regulację danego zagadnienia w ustawie o TK, bądź z powodu ich nieadekwatności (bezprzedmiotowości) w tym postępowaniu. Z uwagi na materialnoprawny charakter terminu do złożenia skargi konstytucyjnej nie znajdują więc zastosowania przepisy k.p.c. o przywracaniu terminów (art. 168-172 k.p.c.). Z tego powodu Trybunał Konstytucyjny odrzucił wniosek skarżącego o przywrócenie terminu do wniesienia skargi konstytucyjnej.

Niezależnie jednak od powyższego Trybunał stwierdza, że skarżący nie uprawdopodobnił zarzucanego w skardze naruszenia praw lub wolności konstytucyjnych przez zaskarżone przepisy. Jak wynika z wydanego w sprawie skarżącego postanowienia Sądu Najwyższego ze stycznia 2015 r. i przywołanego w nim orzecznictwa, skarżący mógł kwestionować rozstrzygnięcie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej – mógł bowiem zaskarżyć postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej i wnieść o dokonanie kontroli postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu na podstawie art. 380 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem na wniosek strony sąd rozpoznający zażalenie rozpatruje również te postanowienia sądu niższej instancji, które nie podlegały zaskarżeniu w drodze zażalenia, a miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. W związku z powyższym Trybunał stwierdza, że gdyby pełnomocnik skarżącego prawidłowo (tzn. zgodnie z utrwalonym orzecznictwem sądowym) wniósł zażalenie na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej i złożył wniosek, o którym mowa w art. 380 k.p.c., postanowienie o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej zostałoby poddane kontroli przez Sąd Najwyższy. Zarzut skarżącego dotyczący braku możliwości poddania kontroli instancyjnej postanowienia o oddaleniu wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej należy zatem uznać za nieuprawdopodobniony. Jednocześnie Trybunał przypomina, że skarga nie może być wykorzystywana jako instrument służący korygowaniu zaniedbań popełnionych w postępowaniu poprzedzającym jej wniesienie (zob. postanowienia TK z: 23 listopada 2009 r., Ts 41/09, OTK ZU nr 1/B/2010, poz. 43; 18 września 2012 r., Ts 207/10, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 23; 24 lutego 2014 r. i 18 marca 2015 r., Ts 289/13, OTK ZU nr 2/B/2015, poz. 135 i 136).

W tym stanie rzeczy Trybunał – na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy o TK i art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – postanowił jak w sentencji.

W związku z powyższym wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z kwietnia 2014 r. należało pozostawić bez rozpoznania.